

EUROPOS KOMISIJA

Briuselis, 16.7.2007
KOM(2007) 420 galutinis

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI,
EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS EKONOMIKOS IR
SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI**

Tempus programos trečiojo etapo įgyvendinimo 2006 m. metinė ataskaita

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI,
EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS EKONOMIKOS IR
SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI**

Tempus programos trečiojo etapo įgyvendinimo 2006 m. metinė ataskaita

1. PRATARMĖ

Tempus III programoje (2000–2006 m.) daugiausia dėmesio skiriama aukštojo mokslo sistemų plėtrai ir modernizavimui 26 šalyse partnerėse Vakarų Balkanuose, Rytų Europoje, Viduržemio jūros regione ir Centrinėje Azijoje. Aukštojo mokslo institucijos laikomos itin svarbiomis šalių partnerių socialinio ir ekonominio pereinamojo proceso dalyvėmis. Be to, jos yra kompetencijos šaltiniai ir žmogiškųjų išteklių plėtotės centrai. Šiose institucijose tiek ES, tiek šalyse partnerėse rengiami naujos kartos lyderiai. Tempus programa taip pat skatinami žmonių tarpusavio ryšiai ir stiprinamas abipusis Europos Sąjungos ir šalių partnerių supratimas.

1990 m. pradėta įgyvendinti Tempus programa sėkmingai rėmė šalių partnerių aukštojo mokslo reformas ir modernizavimą. Aukštojo mokslo institucijos yra svarbiausios dalyvės siekiant sklandžiai pereiti prie žiniomis grįstos ekonomikos ir visuomenės. Šios institucijos yra ne tik svarbūs augimo ir konkurencingumo stiprinimo veiksniai, bet ir atlieka lemtingą vaidmenį įgyvendinant ES valstybių narių ir šalių partnerių reformų darbotvarkes. Pripažinta, kad aukštojo mokslo modernizavimas – būtina 2000 m. kovo mėn. ES pradėtos Lisabonos strategijos, kuria siekiama pertvarkyti ES ekonomines ir socialines sistemas, sėkmės sąlyga. Tuo pat metu Tempus programa padėjo šalims partnerėms pertvarkyti aukštojo mokslo sistemas vadovaujantis Bolonijos proceso principais, pavyzdžiui, parengti naują mokslo laipsnių sistemą, užtikrinti kokybę, pripažinti mokslo laipsnius ir studijų laikotarpius. Europos Komisijos aktyviai remiamas Bolonijos procesas – bendras atskaitos taškas tiek ES valstybėms narėms, tiek šalims partnerėms.

2006 m. Tempus programa buvo finansuojama pagal tris išorės bendradarbiavimo regionines programas: CARDS (Vakarų Balkanai); MEDA (rytinis ir pietinis Viduržemio jūros regionai) ir Tacis (Rytų Europa ir Centrinė Azija). 2006 m. Tempus biudžetą sudarė 53,45 mln. EUR, paskirstyti į tris grupes: Tacis skirta 18,25 mln. EUR, CARDS – 17,2 mln. EUR, MEDA – 18 mln. EUR.

Išsamų Tempus programos aprašymą galima rasti internete:

http://europa.eu.int/comm/education/programmes/tempus/index_en.html

Ši metinė ataskaita teikiama remiantis Tarybos sprendimo, nustatančio trečiąjį transeuropinio bendradarbiavimo aukštojo mokslo srityje programos (Tempus III) etapą, 11 straipsniu (OL L 120, 1999 m. gegužės 8 d.).

2. TEMPUS ĮGYVENDINIMAS 2006 M. PAGRINDINĖS VEIKLOS KRYPTYS

2006 m. Tempus programa buvo vykdoma vadovaujantis tokiais prioritetais:

- (1) projektų rezultatų sklaidos ir naudojimo gerinimas;

- (2) stebėjimo vietoje veiklos rėmimas;
- (3) nacionalinių Tempus tarnybų vaidmens sustiprinimas.

3. PROJEKTŲ REZULTATŲ SKLAIDOS IR NAUDOJIMO GERINIMAS

Siekdamas šalyse partnerėse skleisti informaciją apie Tempus programą, Švietimo ir kultūros generalinis direktoratas (DG EAC) 2006 m. ėmėsi kelių iniciatyvų – nuo paprastų priemonių (pavyzdžiui, parengė informavimo taisyklių gaires, skaitmeninį vaizdo diską „*Tempus in action*“ („Tempus veikla“), naują lankstinuką ir reklaminę medžiagą) iki teminių renginių (pavyzdžiui, konferencija universitetų ir įmonių bendradarbiavimo klausimais Amane ir su ja susijęs „Darbo ir švietimo sričių sujungimo vykdant Tempus programą“ tyrimas). 2006 m. balandžio mėn. vykusio konferencija, kuriai vadovavo Jordanijos aukštojo mokslo ir mokslinių tyrimų ministras, bei tyrimas padidino universitetų, verslo atstovų ir švietimo srityje dirbančių valstybės tarnautojų supratimą apie universitetų ir įmonių bendradarbiavimo skatinimo svarbą siekiant padidinti absolventų galimybes įsidarbinti ir suteikti naujų galimybių universitetams ir įmonėms. Naujoviškos Tempus projektų veiklos pavyzdžiai buvo pristatyti konferencijoje ir aprašyti tyrime.

2006 m. lapkričio mėn. buvo surengtas nacionalinių Tempus tarnybų koordinatoriams skirtas seminaras projektų rezultatų sklaidos ir naudojimo klausimais. 2006 m. sausio mėn. vykusio metinio paramos gavėjų susitikimo metu buvo sušauktas specialus posėdis matomumo ir sklaidos klausimams aptarti.

Siekdamas parodyti, kokią poveikį šalių partnerių aukštojo mokslo institucijoms, atskiriems asmenims ir sistemoms padarė Tempus programa per visą jos gyvavimo laikotarpį, Švietimo ir kultūros generalinis direktoratas pradėjo vykdyti regioninius tyrimus, kuriuos sudaro tiesioginiai interviu ir didelė elektroninė svarbiausių Tempus programų dalyvių ir su Tempus susijusios veiklos vykdytojų apklausa. Iš viso buvo išplatinta 940 klausimynų. Tyrimus atliko išorės ekspertai (tiek iš ES šalių, tiek iš šalių partnerių), gegužės–liepos mėn. apsilankę visose šalyse partnerėse ir ėmę asmeninius ir grupės interviu iš universitetų vadovų ir personalo, dėstytojų, studentų, darbdavių, NVO bei regioninių ir nacionalinių švietimo institucijų.

Didžiajai daugumai asmenų, apklaustų siekiant įvertinti programos poveikį, Tempus – pagrindiniai vartai į Europos akademinį pasaulį, padedantys stiprinti Europos universitetų bendradarbiavimą. Iš tiesų europinio masto Tempus programa suteikė galimybę dirbti su daugiau nei viena ES šalimi ir stiprinti regionų bendradarbiavimą. Be to, Tempus yra vienintelė programa, padedanti spręsti su visais aukštojo mokslo aspektais susijusius klausimus – kiti donoriai paprastai remia tik vieną sistemos dalį. Programa palankiai vertinama ir dėl savo tęstinumo bei sukauptos „kritinės masės“, teigiamai paveikusios strategijas ir požiūrį. Daugelio šalių partnerių nacionalinės švietimo institucijos pripažįsta, kad pokyčiai – teigiami. Į poveikio tyrimo rezultatus bus atsižvelgiama aptariant būsimą Tempus struktūrą.

Vykdamas programą svarbų vaidmenį ir toliau atliko valstybėse narėse veikiančios nacionaliniai Tempus kontaktiniai centrai – teikdami informaciją ir padėdami ieškoti partnerių, jie skatina ES aukštojo mokslo institucijas dalyvauti programoje. 2006 m. daugumoje šalių partnerių bei keliose ES valstybėse narėse buvo surengtos Tempus informacijos dienos.

4. STEBĖJIMO VIETOJE VEIKLOS RĖMIMAS

2004 m. DG EAC priėmė Tempus programos stebėjimo vietoje strategiją, sudarytą iš dviejų viena kitą papildančių veiksmų grupių:

- Stebėjimas vietoje, kurį drauge vykdo Europos mokymo fondas (EMF) ir DG EAC administratoriai, taikomas maždaug 10 proc. vykdomų projektų (30 projektų per metus). Antroji stebėjimo kampanija vyko 2005 m. rudenį ir 2006 m. pavasarį.
- Stebėjimas vietoje, kurį vykdo nacionalinės Tempus tarnybos (NTT), taikomas visiems atitinkamoje šalyje vykdomiems projektams (bendriems Europos projektams ir struktūrinėms bei papildomoms priemonėms). Ši veikla pradėta 2006 m. pradžioje, po specialaus nacionalinių Tempus tarnybų apmokymo.

2005–2006 m. stebėjimo kampanijos metu DG EAC ir EMF darbuotojai vietoje patikrino 44 projektus visuose regionuose. NTT stebėjo 80 projektų vykdymą.

Nepaisant kelių neesminių trūkumų, bendros stebėjimo išvados teigiamos. Daug projektų yra patikimi ir duoda gerų rezultatų. Poreikiai paprastai tinkamai išanalizuojami, o projektai atitinka fakulteto ar universiteto strategiją, parengtą remiantis nacionaliniais prioritetais. Be to, projektų vertę rodo aktyvus konsorciumo narių dalyvavimas, mobilumo planai, institucijų parama ir rezultatų pripažinimas. Vis dėlto yra ir ne tokių sėkmingų projektų ir silpnesnių veiklos sričių. Trūkumais galima laikyti ribotą didesnių tikslinių grupių ar galutinių vartotojų dalyvavimą, kuris silpnina poveikį ir tvarumą, nepakankamą poreikių ir prielaidų pokyčių vidaus stebėjimą bei per menką personalo gebėjimų ugdymą. Šias problemas jau imta spręsti aktyviau. Pasibaigus stebėjimui vietoje, siunčiamas laiškas su pastabomis apie projektą ir rekomendacijomis dėl korekcinų priemonių ir sričių, kuriose reikėtų daryti pažangą.

Nacionalinių Tempus tarnybų vykdomas stebėjimas vietoje – ne tik teigiamas pokytis, suteikiantis naują galimybę išplėsti Tempus stebėjimo sistemą, bet ir didžiulis taikomos tvarkos derinimo ir bendro koordinavimo uždavinys. Labai svarbu užtikrinti sklandų ir nuoseklų įvairių proceso dalyvių (paramos gavėjų, vertintojų, DG EAC, EMF ir NTT stebėtojų vietoje) indėlių sujungimą į vieną sistemą. Tokia sistema buvo parengta 2006 m. – ją visų pirma sudarė vykdomų projektų vertinimo kriterijai, kompiuterinė vertinimo programa, NTT stebėjimo vietoje ir tolesnių veiksmų gairės.

Reikšmingą vaidmenį programos įgyvendinimo sistemoje taip pat atlieka vadinamasis prevencinis stebėjimas. Todėl 2006 m. sausio mėn. Briuselyje buvo surengtas paramos gavėjų susitikimas, kuriame buvo sprendžiami projektų valdymo klausimai.

5. NACIONALINIŲ TEMPUS TARNYBŲ VAIDMENS STIPRINIMAS

2006 m. buvo toliau dedamos pastangos sustiprinti nacionalinių Tempus tarnybų (NTT) vaidmenį: imtasi kelių svarbių iniciatyvų, pavyzdžiui, aktyvaus dalyvavimo stebėjimo vietoje veikloje. Parengus NTT dalyvavimo stebėjimo vietoje veikloje strategiją ir 2005 m. spalio mėn. surengus specialų NTT skirtą seminarą, visos NTT pradėjo stebėti Tempus projektų vykdymą savo šalyse. Pirmosios stebėjimo kampanijos metu NTT stebėjo maždaug 80 projektų vykdymą. Po pirmojo seminaro buvo parengta NTT stebėjimo tvarkos apžvalga, o 2006 m. lapkričio mėn. surengtas praktinis seminaras ataskaitų rengimo klausimais.

Buvo sustiprintas NTT vaidmuo atrenkant projektus, joms buvo oficialiai leista vertinti individualias mobilumo stipendijas.

Gegužės ir lapkričio mėn. Briuselyje buvo suorganizuoti du šalių partnerių NTT ir ES nacionalinių kontaktinių centrų atstovų susitikimai, kuriuose buvo sprendžiami komunikacijos, matomumo, projektų atrankos ir stebėjimo klausimai.

Visose šalyse partnerėse, kuriose 2006 m. buvo paskelbti kvietimai teikti paraiškas, drauge su EMF buvo suorganizuotos Tempus informacinės kampanijos.

Nauji susitarimai dėl paramos, teikiamos nuo 2006 m. liepos mėn. iki 2007 m. birželio mėn., buvo pasirašyti su Jordanija, Rusija, Kazachija ir Kirgizija. Tadžikijos NTT veikla laikinai sustabdyta.

6. PROGRAMOS VALDYMAS

2006 m. įvykdytos penkios atrankos. Tai – bendrųjų Europos projektų (terminas: 2005 m. gruodžio 15 d.), struktūrinių ir papildomų priemonių (terminai: 2005 m. spalio 15 d. ir 2006 m. vasario mėn. 15 d.) ir individualių mobilumo stipendijų (terminai: 2006 m. vasario 15 d. ir spalio 15 d.) atrankos. Paraiškų skaičius visose atrankose ir toliau buvo didelis – tai rodo, kad programa ir toliau domina akademinę bendruomenę. Ypač išaugo paraiškų skaičius struktūrinėms ir papildomoms priemonėms, o jose labai daug dėmesio skiriama horizontaliesiems klausimams, kurie yra svarbūs šalių partnerių aukštojo mokslo reformoms ir modernizavimui. Išsamūs 2006 m. vykdytų atrankų rezultatai pateikiami programos tinklavietėje.

- 2006 m. atrinkti bendrieji Europos projektai (toliau – BEP): iš viso 103, bendra vertė 43,1 mln. EUR. BEP vykdo ES valstybių narių aukštojo mokslo institucijos ir 26 šalys partnerės.
- 2006 m. atrinktos struktūrinės ir papildomos priemonės (toliau – SPP): iš viso 95, bendra vertė 11,7 mln. EUR. SPP yra skirtos aukštojo mokslo sistemoms tobulinti ir strateginiams klausimams spręsti.
- 2006 m. skirtos individualios mobilumo stipendijos (toliau – IMS): iš viso 156, bendra vertė 0,66 mln. EUR. IMS suteikia aukštojo mokslo institucijų akademiniams ir administracijos darbuotojams galimybę tam tikrą laiką dirbti užsienyje.

Atrinktuosius bendruosius Europos projektus galima suskirstyti taip: mokymo programų kūrimas (70 %), universitetų valdymas (15 %) ir institucijų formavimas (15 %). Mokymo programų kūrimo projektai apima daug sričių: taikomuosius mokslus, technologiją, verslo administravimą ir socialinius mokslus. Institucijų formavimo ir universitetų valdymo projektais remiamos reformos, susijusios su kokybės užtikrinimu, mokymo kokybe arba šalių partnerių universitetų finansų valdymu. Daugumoje valstybių atrinktos struktūrinės ir papildomos priemonės yra aiškiai susijusios su Bolonijos proceso veiklos kryptimis. Pagal šią programos dalį atrinkti projektai paprastai susiję su kokybės užtikrinimo sistemų kūrimu arba kreditų perkėlimo mechanizmų įdiegimu. Daug dėmesio projektuose skiriama ir universitetų veiklos ir paslaugų modernizavimui, įskaitant mokymo programų atnaujinimą, informacinių ir ryšių technologijų naudojimą bei tarptautinių ryšių stiprinimą. Atrinktosios individualios mobilumo stipendijos daugiausiai susijusios su perkvalifikavimu ir studijų laikotarpiams (79 %), parengiamąja veikla bendriesiems Europos projektams vykdyti (13 %) ir dalyvavimu konkrečiose konferencijose bei

seminaruose (8 %). Apibendrinant galima teigti, kad pateikti projektai vis labiau atitinka nacionalinius šalių partnerių prioritetus. Beveik visi atrinkti projektai atitinka nacionalinius prioritetus.

Iš esmės 2006 m. įsipareigojimai ir mokėjimai pagal Tempus programą atitiko išankstinį planą. Kai kurie susitarimai dėl paramos negalėjo būti sudaryti pagal nustatytą planą dėl vėlai priimtų finansinių sprendimų arba dėl uždelsto šalių partnerių finansinių susitarimų pasirašymo.

Kiti finansiniai įsipareigojimai 2006 m.:

- Parama nacionalinėms Tempus tarnyboms – 5 dotacijos, iš viso 0,31 mln. EUR.
- Parama Europos mokymo fondo Tempus skyriui, teikiančiam techninę pagalbą DG EAC – 0,87 mln. EUR.
- Konferencijos ir seminarai – 0,63 mln. EUR.

2006 m. buvo daroma pažanga nagrinėjant su Tempus susijusias teismines bylas. DG EAC nuomone, jau galima baigti 164 bylas (tai sudarytų 69 % visų bylų). Tarp baigtų bylų – 81 byla, kurioje ginčytinos sumos buvo nurašytos vadovaujantis Finansiniu reglamentu, 61 byla, kurioje gavėjas grąžino prašomą sumą tiesiogiai Komisijai ir 22 bylos, kuriose gavėjams buvo išsiųsti debetiniai dokumentai. Tiesioginio grąžinimo būdu arba išieškant 2006 m. buvo atgauta 1,1 mln. EUR suma.

7. IŠVADA

2006 m. Tempus programa buvo įgyvendinama laikantis strateginių tikslų, kurie visi iš esmės buvo pasiekti. Nuolatinis dialogas su nacionalinėmis valdžios institucijomis ir jų aktyvus dalyvavimas nustatant prioritetus ir atrenkant projektus užtikrina, kad finansuojama veikla padėtų tenkinti šalies poreikius ir atitiktų nacionalinių reformų tikslus. Tai suteikia nacionalinėms vyriausybėms tiesioginę atsakomybę ir padidina programos priemonių poveikį. Šalių partnerių nacionalinės Tempus tarnybos stiprinamos toliau ir atlieka svarbų vaidmenį bendradarbiaudamos su nacionalinėmis valdžios institucijomis ir kitomis suinteresuotosiomis šalimis. Nacionalinių valdžios institucijų atsiliepimai ir stebėjimas vietoje patvirtino, kad Tempus programa ir toliau išlieka labai svarbi padedant šalims partnerėms reformuoti ir modernizuoti aukštojo mokslo sistemas.

2006 M. TEMPUS PROGRAMOS FINANSINĖ APŽVALGA

2006 m. Tempus: regionams skirtos sumos (EUR)			
	CARDS	Tacis	MEDA
BEP	13 043 103	16 959 989	3 164 222
IMS	71 300	114 760	114 940
SPP	2 848 398	5 919 744	1 140 609
NTT	0	262 093	49 898
EMF	255 000	328 000	287 000
Kita	190 500	273 977	171 611
Iš viso	16 408 301	23 858 563	4 928 280

2006 m. Tempus: regionuose atrinktų projektų skaičius ir jiems skirtos sumos (EUR)		
	CARDS	Atrinktiems projektams skirta suma
BEP (terminas 2005 m. gruodžio 15 d.)	32	13 043 103
SPP (terminas 2005 m. spalio 15 d.)	5	650 001
SPP (terminas 2006 m. vasario 15 d.)	18	2 198 397
IMS (terminas 2006 m. vasario 15 d.)	16	71 300
IMS (terminas 2006 m. spalio 15 d.)	22	106 320
Iš viso	93	16 069 121

2006 m. Tempus: regionuose atrinktų projektų skaičius ir jiems skirtos sumos (EUR)		
	Tacis	Atrinktiems projektams skirta suma
BEP (terminas 2005 m. gruodžio 15 d.)	42	17 256 709
SPP (terminas 2005 m. spalio 15 d.)	24	3 112 606
SPP (terminas 2006 m. vasario 15 d.)	34	3 927 775
IMS (terminas 2006 m. vasario 15 d.)	35	128 250
IMS (terminas 2006 m. spalio 15 d.)	32	138 810
Iš viso	167	24 564 150

2006 m. Tempus: regionuose atrinktų projektų skaičius ir jiems skirtos sumos (EUR)		
	MEDA	Atrinktiems projektams skirta suma
BEP (terminas 2005 m. gruodžio 15 d.)	29	12 831 132
SPP (terminas 2005 m. spalio 15 d.)	8	990 609
SPP (terminas 2006 m. vasario 15 d.)	6	829 906
IMS (terminas 2006 m. vasario 15 d.)	30	114 940
IMS (terminas 2006 m. spalio 15 d.)	21	99 640
Iš viso	94	14 866 227

- BEP – bendrasis Europos projektas (angl. – *JEP, Joint European Project*); SPP – struktūrinės ir papildomos priemonės (angl. – *SCM, Structural and Complementary Measure*); IMS – individuali mobilumo stipendija (angl. – *IMG, Individual Mobility Grant*); NTT – nacionalinė Tempus tarnyba (angl. – *NTO, National Tempus Office*); EMF – Europos mokymo fondas (angl. – *ETF, European Training Foundation*).